

Föreningen Linköpings Ekoparks synpunkter på förslag till nya föreskrifter och ny skötselplan för naturreservatet "Tinnerö eklandskap kultur och natur"

Synpunkter på föreskrifterna

Vad gäller revideringen och kompletteringen av naturreservatets föreskrifter så har under avdelning C föreslagits en del ändringar beträffande punkterna 5, 6, 7 och 10 samt en ny föreskrift under punkten 16. Föreningen har följande kommentarer vad gäller dessa ändringar:

Punkt 5: Bra att perioden med kopplingstvång startar tidigare och att man inte hänvisar till "betessången". Många hundägare har trott att det varit fritt fram att släppa hunden lös om det inte fanns några betande djur i hagen och de har alltså inte förstått att även vilda djur måste skyddas.

Punkt 6: Bra att Frökärret får samma skyddsstatus som Rosenkällasjön men samma skyddsbestämmelser bör även gälla för Edhaga våtmark och Smedstad dammar samt de nya våtmarkerna som planeras i reservatet.

Punkt 10: Bra att kommunen skärper reglerna vad gäller "blomplockning". Föreningen har observerat att det förekommit skövling av vissa örter – bl.a vad gäller ramslök och skogslök, som vi misstänker plockas i kommersiellt syftet. Men skrivningen med blomplockning tillåter ändå att man får plocka ramslöksblad.

Punkt 16. Föreningen har observerat stor aktivitet vad gäller främst framförande av drönare på de öppna ytorna väster om Fröberget. Drönarna frambringar ett läte som liknar enkelbeckasinens flyktläte vilket kan medföra stora problem för denna fågels häckningsmöjligheter. Även i övrigt innebär denna aktivitet ett störningsmoment för djurlivet varför vi anser föreskriften vara befogad.

Vi föreslår också ändringar beträffande punkterna 2 och 8:

Punkt 2: Vi har observerat att husbilar stått parkerade/uppställda under flera nätter i reservatet. Problemen med dem är desamma som med husvagnarna varför vi föreslår att samma bestämmelse ska gälla även för husbilar.

Punkt 8: Cykling på vandringslederna och även i övrig natur förekommer inom reservatet. Detta upplevs som störande för de som vandrar i reservatet för att i lugn och ro få uppleva naturen. Cyklarna skapar också oönskade spår i naturen och skador på fornlämningar (stensträngar, gravar, husterasser osv. Även på den hårdgjorda vägen genom skogen (område 7.7) och genom beteshagen (område

7.10), väster om Fröberget, förekommer en omfattande cykeltrafik trots att sådan trafik är förbjuden där. Vi anser dock att denna väg bör kunna permanentas som cykelväg då den till stora delar är hårdgjord och då cyklister genom att använda den kan undvika den mycket trafikerade landsvägen och kan då åka på bilfria vägar in till Linköping. Vägen genom beteshagen är dock inte hårdgjord varför detta måste göras innan cykling tillåts.

Brott mot regelverket för reservatet

Föreningen har under flera år kunnat konstatera att gällande föreskrifter inte efterföljs och ser därför ännu större svårigheten i att få allmänheten att följa den föreslagna skärpningen av föreskrifterna. Vi har nästan dagligen upplyst besökande i området om vilka regler som gäller och inte alla gånger fått ett positivt gensvar. Vi anser därför att kommunen måste öka kontrollen av efterlevnaden av dessa föreskrifter och göra större insatser för att upplysa besökande om vad som förväntas av dem. En fråga är också vilka sanktionsmöjligheter som kommunen har gentemot dem som inte följer föreskrifterna?

Vägar i området

I skötselplanen saknas en karta över alla vägar. Karta 4 i skötselplaneförslaget anger bara vägar som föreslås få förbud mot motorfordon. Genom område 7.7, den betade skogen norr om Fröberget går en väg som militären förbättrade som bandvagnsväg och som slutar i betesmarken, område 7,10 väster om Fröberget. Den används av cyklister som ett alternativ till den rätt hårt trafikerade landsvägen. De fortsätter sedan på stigen genom betesmarken ned till Fröbergets parkering. Genom att utnyttja vägen genom område 7.7 och förbättra stigen till cykelstandard genom betet kan man få en bilfri cykelväg från Linköping till Fröberget

Vägen som går norrut mot F.d Jaktskyttebanan, väster om Vattenåkrebacken norrut till Humpen är också en bra cykelväg om man ordnar färstar istället för grindar.

Även om de ovan nämnda vägarna har mindre bredd och standard än övriga vägar i området är de fullt farbara med en personbil. De skall betecknas som grusväg och ha förbud mot motorfordonstrafik.

Synpunkter på skötselplanen

Föreningen anser att kommunen i och med förslaget om en ny skötselplan visar på stora ambitioner för bevarandet av reservatets unika värden och för dess fortsatta utveckling. Vi anser dock att skötselplanen ytterligare kan förbättras och förtydligas enligt de synpunkter som vi framför nedan.

1. Under perioden 2016 – 2022 erhålls medel från EU:s strukturfond LIFE-Nature för projektet "Bridging the gap" för utveckling och skötsel av reservatet. Föreningen påpekar att det är viktigt att kommunen, när detta projekt upphört, tillförsäkras att medel finns så att påbörjade insatser kan fullföljas och att de åtgärder (anläggningar, planteringar, mulmholkar mm) som vidtagits under projektet fortsätter att skötas och underhållas.

Föreningen Linköpings Ekopark

Org. nr. 82 20 03-8072

Plusgiro 428 40 62-9

linkopingsekopark@linkopingsekopark.nu

www.linkopingsekopark.nu

Björn Ström

Åbylundsgatan 36

582 36 Linköping

Tel 013 – 10 34 51

2. Föreningen har sedan flera år adopterat ett antal fornlämningar och vårdat dem genom att röja bort sly och annan växtlighet på och runt fornlämningen så att den framträder tydligt i landskapet. Detta åtagande har varit helt ideellt och frivilligt men har alltså inte omfattat alla fornlämningar. Vår insats vad gäller detta, och som vi planerar fortsätta med, nämns inte i skötselplanen. I skötselplanen står beträffande vissa områden (t.ex. 8.24 Vattenåkarbacken) att fornlämningarna ska vara synliga och välbevarade samt hållas fria från unga träd och buskar. Det står dock inget om vem som ansvarar för dessa åtgärder. När det gäller andra områden nämns inget om att fornlämningarna ska vårdas. Föreningen efterlyser en tydligare skrivning beträffande bevarandet och vem som ansvarar för skötseln av fornlämningarna samt att vår roll beträffande detta bör synliggöras.

3. När det gäller den gamla jaktskyttebanan och föreningen av Tinnerö kärr (område 7.8) med blyhagel har föreningen under flera år hävdats att kärret snarast bör saneras. Vi noterar därför med glädje att frågan har väckts i den föreslagna skötselplanen.

4. I skötselplanen står att "i öster är Smedstad dammar (område 3.5) den viktigaste platsen för besökare". Där finns en parkering med informationstavla. Vidare finns en rullstolsanpassad promenadstig med broar, bänkar, rastbord, grillkåta och ett utedass. Föreningen anser att ett stort problem med denna entré in i reservatet är den trafikfarliga infarten från Haningeleden. Haningeleden är mycket trafikerad och hastighetsbegränsningen är 70 km/h men många kör mycket fortare. Ofta sker incidenter då bilar ska svänga in genom den trånga infarten. Det allvarligaste är dock då gående och cyklister ska försöka ta sig över Haningeleden. Vid högtrafik måste de ofta stå länge och vänta innan de kan korsa vägen. Betänk att det kan vara barn och ungdomar som genar till ridanläggningen. Olyckor kan därför befaras om inte åtgärder snarast vidtas för att minska riskerna. Förslagsvis skulle vägöverfarten vid COOP Stora kunna användas i stället och en anslutningsväg anläggas på Smedstads Östra gärde (område 2.7) längs med Haningeleden.

5. På Smedstad dammars äng (område 3.5) har ett bestånd av en invasiva växten lupin etablerat sig. Dessa bör tas bort innan de går i frö annars riskerar man att växten tar över hela ängen. I stället bör t.ex. gullvivor och vaddväxter inplanteras på ängen. Det saknas generellt skrivningar i skötselplanen hur man skall behandla invasiva växtarter. Förekomster av svartlistade arter som riskerar att sprida sig i reservatet bör bekämpas.

6. Föreningen planerar att berika ängs- och hagmarksfloran genom utsättning av gullvive- och vaddplantor som vi driver upp. Vi planerar även direktsådd av dessa växter. Detta bör även framgå av skötselplanen att föreningen gör och gjort dessa åtgärder. Vi kan även tänka oss att medverka till utsättning och sådd av andra växter.

7. Med stöd av "LIFE Bridging the gap" avser kommunen att antal åtgärder – däribland en utökning av ekmiljöerna genom plantering på minst 125 ha inom reservatet. Bl.a ska ekar, andra lövträd och buskar planteras på de öppna slätterängar där sen slätter med efterföljande bete tillämpas t.ex på Smedstad storäng (område 7.1). Föreningen ställer sig dock frågande till dessa planteringar – en fråga som vi har är hur detta rymmer med de kulturvärden dessa öppna ängar fd åkrer har? Har dessa ängar haft dylika träd och buskar tidigare och i så fall när och i vilken omfattning? Vi vet att dungar av träd och buskar

kan ha en positiv effekt på flora och fauna men vi är rädda för att denna nytta kan krocka med de kulturvärden som dessa öppna f.d åkrar utgör.

Angående plantering av ekar på Smedstad storäng ifrågasätter föreningen om kommunen kan sätta sig över Raä beslutet i november 1999 (E100) där Tinnerö eklandskap är riksintresse (liksom Natura 2000-område) för kulturmiljövården. Enligt ämbetet utgör området "ett av landets främsta exempel på fossilt odlingslandskap från järnåldern". Smedstad storäng är en del av detta fossila odlingslandskap där spåren är mycket tydliga. Ska naturintressen på kommunen verkligen gå emot Raä och i så fall på vilken grund?

8. På Smedstads Ridsportscenters byggnader planeras, enligt förslaget till skötselplan, placering av holkar för stare, tornseglare fladdermöss samt svalbrädor för hus- och ladusvalor. Ett antal av sådana holkar har vår förening under årens lopp satt upp på Fröbergets byggnader. Vårt önskemål är att kommunen även sätter upp dylika holkar på Tinnerö och Halshöga gårdars byggnader samt på det stora djurstallet vid Halshöga.

9. Föreningen har under ca sex års tid satt upp ett större antal holkar för skogsduva och göktyta i reservatet. Föreningen ämnar fortsätta med denna aktivitet och det vore bra om detta framkommer i skötselplanen. Vi kan också tänka oss att göra holkar till andra hålllevande fåglar.

10. Mitt ute i Rosenkällasjön fanns tidigare en plattform för häckning av fiskgjuse placerad. Denna fågel besöker sjön regelbundet och fångar gäddor men någon häckning där har inte förekommit. Nu är plattformen raserad och det vore bra om den kunde återställas för om möjligt locka fiskgjusen till häckning.

11. Vid och på Fröbergets parkering (område 7.11) planeras en entrébyggnad med utomhusutställning. Föreningen anser att denna byggnad bör flyttas till andra sidan vägen på Ängsunds åkerlappar (område 15.10) där det tidigare varit en granplantering. Parkeringsytan behövs som den är och en byggnad placerad i parkeringens förlängning ökar risken för kollisioner mellan gående, cyklister och bilar. Marken i parkeringens förlängning västerut kräver även omfattande dräneringsarbeten vilket inte krävs söder om vägen

Övergången från parkeringen till en entré på andra sidan vägen kan placeras efter grinden som förhindrar biltrafik mot Tinnerö och då riskeras inga störningar mellan gående och bilar.

12. Vad gäller Fröberget (område 7.11) står det i skötselplanen "Genomför besöksverksamhet". Vår förening har under alla år som vi skött torpet bedrivit en ganska omfattande besöksverksamhet för allmänheten i form av bl.a. öppet hus, fagning, slåtter osv samt olika medlemsaktiviteter. Vi undrar om det är en fortsatt sådan verksamhet som menas eller om kommunen har fler planer vad gäller aktiviteterna på torpet.

13. Under skötselområde 20 (Byggnader) står att en "Underhållsplan för områdets byggnader tas fram. Planen ska belysa behovet av kortsiktigt och långsiktigt underhållsbehov. Åtgärden ska vara genomförd senast 2022". Föreningen är intresserad av att ta del av dessa planer och särskilt vad gäller Fröberget medverka vid inventeringen av underhållsbehovet.

14. I område 7.9 (Ekhagmark nordväst om Fröberget) växer det ett antal lindar som är ganska gamla. Ett problem är att dessa lindar har stora svårigheter att föryngras då betetrycket är hårt dels från nötboskapen, dels från riklig förekomst av rådjur. Detta innebär att så fort en lindplanta växer upp så betas den av och detsamma gäller "stubbskotten" från fallna träd. Ett önskemål är därför stängsling av stubbar och nyetablering så att linden får en chans att föryngras sig. Detta gäller även andra områden i reservatet där betetrycket är så stort att äldre lindar inte klarar att föryngras sig. Problemen är liknande vad gäller eken i vissa områden.

15. I området finns många "fornlämningar" från den militära eran. Dessa militära lämningar har också, trots sin ringa ålder, ett historiskt och kulturellt värde. I förslaget till skötselplan står på sid. 16 om kulturhistoriska bevarandevärden att "Vissa lämningar från den militära tiden, som skyddsvärn, motståndsnästen och byggnader ska bevaras för att även återspegla denna epok i områdets historia". När det gäller att beskriva hur detta bevarandemål ska effektueras finns dock inget beskrivet i skötselplanerna för de olika områdena - detta gäller bl.a. områdena 2.6 (Magasinshagen) och 3.8 (Traktorkullen) där militära lämningar är rikligt förekommande. Föreningen efterlyser därför en klar och tydlig beskrivning om hur de militära lämningarna ska bevaras och synliggöras för besökande i reservatet.

16. Inom reservatet har tidigare funnits några gårdar och ett stort antal torp. När det gäller torpen är det bara ett fåtal som finns kvar – beträffande övriga återstår bara grunderna men oftast är dessa bevuxna med träd och sly och därmed svåra att upptäcka. I förslaget till skötselplan uppges att det är viktigt att inte förstöra det gamla kulturlandskapet med för många skyltar men vad gäller torpen och Rosenkälla gård anser vi att skyltning är befogad. Annars riskerar besökande att gå miste om viktig information om det gamla jordbrukarsamhället med gårdar och tillhörande torp och det strävsamma liv som torparsystemet innebar. Föreningen har viktig information om dessa torp och gårdar och kan vid behov vara behjälplig vid en eventuell skyltning. Torplämningarna i området är inte fornlämningar men bör skötas och bevaras som ett spår av tidigare verksamhet i området.

17. I området har ett stort antal sandhögar utplacerats. Detta för att gynna sandlevande gaddsteklar – främst sandbin. Tyvärr har flera av dessa sandhögar demolerats av boskapen som finns i området vilket innebär svårigheter för sandbin att etablera sig där. Vi föreslår därför att de mest utsatta högarna (bl.a. vid dämnet och Edhaga) stängslas så att de hamnar utanför betesmarken.

18. Vi har på Fröberget satt upp två bihotell för hållevande solitärbin och vi planerar också placera ut humleholkar på lämpliga platser på tomten. Vi anser att kommunen, liksom när det gäller sandbin, i ökad utsträckning ska värna om de hållevande solitärbinas och humlornas möjligheter att leva och reproducera sig i området. Bihotell och humleholkar bör därför placeras ut på flera ställen i området.

19. När det gäller fladdermössens "sommarbostäder" har vi från föreningens sida satt upp ett antal fladdermusholkar på Fröberget. Sådana holkar finns även på "Knäckebrödsladan" och kommunen överväger att sätta upp dylika vid Smedstads ridcenter. Fler holkar behövs säkert. Föreningen vill dock särskilt poängtera att kommunen på ett bättre sätt ska försöka skapa bra förutsättningar för fladdermössens vinterboende. Ett förslag från föreningen är att i möjligaste mån öppna upp de gamla militärförråden som inte används för fladdermössen

20. Föreningen anser att kommunen ska överväga att återinföra och försöka utöka antalet områden för arter som tidigare försvunnit från reservatet. Återetableringen av dårgräsfjäril på Vattenåkarbacken (område 8.24) blev lyckat och man bör kunna inplantera den på ytterligare något område inom reservatet. När det gäller gullvivefjäril så finns den inte inom kommunens gränser längre och det bör kunna vara möjligt att införa den till reservatet – t.ex. till Fröberget där det numera finns rikligt med gullvivor. Igelkotten skulle kunna få en fristad i områdets biltrafikfria miljöer (t.ex. vid Tinnerö, Halshöga , Fröberget och Smestad) – ett problem är dock grävlingen. Ytterligare anläggning av ett antal salamanderdammar än de som planeras skulle berika området.

21. Genom området går en luftledning med telefontråd som inte används längre. Underhåll och framtid för luftledningar genom området skall framgå av skötselplanen. Vad skall man göra om ledningen faller ned? Det skall inte ligga övergivna kablar på marken i området.

För
Föreningen Linköpings ekopark

Björn Ström
bjorn_strom@telia.com
013-103451
0733147546